

Militärt stöd till FN

En internationell organisation måste ha militära maktmedel för att trygga freden och vid krig betvinga en angripare, det är uppenbart för alla. Då Nationernas förbund stiftades utgick man också från att förbundet skulle kunna ingripa genom militära aktioner. Föränta nationernas stadga är på denna punkt ännu klarare. I artikel 43 utfäster sig medlemmarna "att, på säkerhetsrådets anmodan och enligt särskilt avtal eller särskilda avtal, ställa till rådets förfogande de väpnade styrkor... som är nödvändiga för upprätthållande av internationell fred och säkerhet". Denna bestämmelse har emellertid som så många andra blivit en död bokstav, eftersom Ryssland genom sin vetorätt lamslagt säkerhetsrådets verksamhet.

Koreakriget har emellertid på denna punkt medfört en ändring, så tillvida som vissa ansatser gjorts att omsätta den internationella solidaritetens princip i praktiken. Utom Föränta staterna har inte mindre än 15 medlemsstater ställt militär till förfogande i Korea i anslutning till FN:s uppmaning. Till de stater som så handlat hör Australien, Belgien, Kanada, Frankrike, Grekland, Nederländerna, Turkiet, Sydafrika och England. I regel har de utsända styrkorna inte varit betydande, men i några fall har deras rent militära insatser varit av påtagligt värde; främst gäller detta, utom naturligtvis USA, England och Turkiet.

Frågan om en militär aktion mot en fredsövertare behandlas även i Achesonplanen, som i oktober 1950 antogs av Föränta nationernas generalförsamling. Genom denna plan blir det möjligt för generalförsamlingen att rekommendera medlemsstaterna vissa åtgärder då säkerhetsrådet på grund av vetorätten inte kommer till något resultat. I planen ingår en anmodan till medlemsstaterna att "inom sina nationella väpnade styrkor upprätta avdelningar som är övade och organiserade på sådant sätt att de snabbt kan träda i tjänst såsom en enhet eller flera enheter inom de Föränta nationerna". För att en aktion på denna grundval skall komma till stånd krävs rekommendation av säkerhetsrådet eller generalförsamlingen. Då Achesonplanen antogs intog den svenska statsledningen en klart positiv ståndpunkt. Utrikesministern framhöll i ett längre anförande att det praktiska värdet av upprättandet av dylika militära enheter var svårt att bedöma, men anslöt sig samtidigt bestämt till principen: "emellertid skulle begränsade bidrag från ett stort antal militärt svaga stater kunna ha en moralisk och psykologisk betydelse långt utöver aktionens rent militära värde". Vid

stödandet av Achesonresolutionen reserverade sig visserligen den svenska delegationen i fråga om uppsättandet av militära styrkor, men detta förklarades uteslutande bero därpå att den svenska lagstiftningen innehåller ett förbud mot att använda förband ur armén utanför Sveriges gränser utom i försvarssyfte. Utrikesministern betonade uttryckligen att Sveriges "hållning betyder emellertid icke, att min regering motsätter sig denna del av resolutionsförslaget".

Sedermera har frågan om uppsättandet av en särskild FN-styrka upptagits i Sverige. I februari detta år framlade chefen för armén en utredning som gick ut på upprättande av en motoriserad infanteribataljon med en personal på sammanlagt 1.800 man, anställda efter frivillig anmälan. Någon proposition i ämnet avgavs emellertid inte; frågans uppskjutande motiverades av försvarsdepartementet därmed att ärendet krävde "ytterligare översyn". Det finns skäl att

misstänka att uppskovet med frågan i realiteten berodde på att regeringen ville ha den svenska värpliktslagen att skylla på därest en hänvändelse om stöd till FN i Koreakriget framfördes. Det bör sägas ifrån att denna taktik, oberoende av ställningstagandet i själva sakfrågan, är motbjudande: antingen bör man säga nej till tanken på militära aktioner i FN:s regi, eller också bör man genomföra de inrikespolitiska åtgärder som behövs för att en dylik aktion skall komma till stånd.

Vad sakfrågan beträffar behövs blott framhåvas att FN är hjälplöst utan militära maktmedel och att, såsom utrikesministern betonade för några månader sedan, även bidrag från små stater kan bli av betydelse i denna sak. Det i vårts framlagda förslaget från arméledningens sida borde därför snarast möjligt förverkligas. Om vi inte på något sätt bidrar till den internationella solidariteten, så kan vi inte heller, då vi själva kommer i fara, åberopa oss på denna solidaritet. Tyvärr finns det anledning att anta att de svenska statsmakterna under betygande av principens värde i praktiken kommer att söka undandra sig de förpliktelser som de själva förklarat ofrånkomliga.